

Державний архів Запорізької області

18 червня 2021 р.

**Колекція «Друковані видання періоду
Української національної революції,
встановлення радянської влади в Україні,
Другої світової війни та повоєнної
відбудови»**

Фонд № Р- 6441

ОПИС № 1

справ постійного зберігання

**Друковані видання
періоду Української національної революції,
встановлення радянської влади в Україні та повоєнної відбудови
за 1917-1922, 1936, 1939 рр.**

ПЕРЕДМОВА

до опису № 1 «Друковані видання періоду Української національної революції, встановлення радянської влади в Україні та повоєнної відбудови»

фонду Р- 6441 Колекція «Друковані видання періоду Української національної революції, встановлення радянської влади в Україні, Другої світової війни та повоєнної відбудови»

Опис № 1 «Друковані видання періоду Української національної революції, встановлення радянської влади в Україні та повоєнної відбудови» відкрито у 2021 році. Документи, внесені до опису, зберігалися в довідково-інформаційному фонді Державного архіву Запорізької області. Джерело надходження цих документів на зберігання до Державного архіву не встановлено.

У лютому - квітні 2021 року проведено експертизу цінності, формування документів у справі, їх описування та технічне опрацювання.

За результатами робіт складено:

- опис № 1 справ постійного зберігання «Друковані видання періоду Української національної революції, встановлення радянської влади в Україні та повоєнної відбудови» за 1917-1922, 1936, 1939 рр. на 87 (вісімдесят сім) справ з № 1 по № 87, 92 документа;

Документи сформовано у справи за їх авторством та тематикою. В ході проведення експертизи цінності виявлено значну кількість дублетних примірників. В такому випадку всі примірники документа сформовано в одну справу, в графі «Примітка» вказано кількість примірників.

Справи в описі систематизовано по розділах за авторством документів, в середині розділів - за тематичними групами.

До опису № 1 справ постійного зберігання «Друковані видання періоду Української національної революції, встановлення радянської влади в Україні та повоєнної відбудови» внесені документи по розділах за наступними авторами.

Розділ І. Друковані видання Тимчасового уряду, Олександрівської міської управи та генерального штабу Добровольчої армії Денікіна.

Розділ ІІ. Друковані видання Української Народної Республіки.

Розділ ІІІ. Радянські друковані видання.

Документи в першому та другому розділах через їх незначну кількість за тематичними групами не поділялися. До першого розділу увійшли листівки-відозви, звернення із закликом підтримати Тимчасовий уряд як уряд порятунку революції у війні проти австрійсько-німецьких військ, прийняти участь у виборах членів Установчих зборів, надати матеріальну допомогу солдатам Добровольчої армії Денікіна та переходити на їх сторону.

До другого розділу увійшли листівки, звернення із закликом прийняти участь у виборах до Установчих зборів Української Народної Республіки, підтримати реформи уряду УНР щодо створення самостійної Української Держави, заходи по боротьбі з голодом, листівка Олександрівської української повітової ради про військові події в м. Олександрівську в грудні 1917 р.

Документи в **третьому розділі** систематизовані за такими тематичними групами:

- друковані видання із закликом боротися проти Української Держави (Гетьманату) гетьмана Павла Скоропадського, Директорії Симона Петлюри, загонів Нестора Махно, отаманів Григор'єва, Зеленого, Добровольчої армії Денікіна, військ Врангеля, Пілсудського за встановлення радянської влади в Україні, про підтримку радянською владою свободи віросповідання, ведення діловодства українською мовою;

- друковані видання із закликом вступати в ряди Червоної армії та надавати їй матеріально-продовольчу допомогу;

- друковані видання із закликом до населення Запорізької губернії прийняти участь у **виборах у січні-лютому 1921 р.:** до сільських (23 січня), волосних (27 січня), повітових (01 лютого) та губернської (08 лютого) рад; **серпні 1921 р.:** до сільських (28 серпня), волосних (30 серпня); **жовтні-грудні 1921 р.:** до сільських (27 жовтня), волосних (7 листопада), повітових (25 листопада) та губернської (03 грудня) рад робітничих, селянських та солдатських депутатів та обирати до рад більшовиків-комуністів і членів комітетів незаможних селян, на протидію ідеям анархістів-махновців для побудови нового суспільного ладу створення лише на засадах виборності «Вільних рад», головним принципом діяльності яких було відсутність в них партій, визнаючи їх природу як антисуспільну, вільне обрання представників до вільних рад та беззастережне виконання ними рішень загальних селянських та робітничих сходів; вільні ради мали займатися господарсько-економічними питаннями та питаннями у справах освіти, культури тощо;

- друковані видання про відбудову народного господарства, впровадження нового порядку землекористування та організацію ведення сільського господарства, боротьбу з голодом, організацію податкової системи (загальна трудова повинність, труджужподаток, продрозкладка, натуральний податок); окремо слід виділити листівку про нове бачення святкування 1-го травня після встановлення влади рад не тільки робітниками, але і селянами (спр. № 72).

В кінці опису розміщені художні плакати-об'яви про проведення лекцій на теми: «Електрифікація СРСР в 3-й Сталинській п'ятилетці» та «Сталинський план соединення 5 морей в 3-й п'ятилетці».

До опису складений такий довідковий апарат:

- передмова;
- титульний аркуш.

Начальник відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату

_____ Світлана БІЛЕЦЬ

05 травня 2021 р.

**Колекція «Друковані видання періоду
Української національної революції,
встановлення радянської влади
в Україні, Другої світової війни та
повоєнної відбудови»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Директор Державного архіву
Запорізької області**
_____ **Олександр ТЕДЄСВ**
_____ **2021 р.**

Фонд № Р- Р-6441

ОПИС № 1

**справ постійного зберігання
за 1917-1922, 1936, 1939 рр.**

**Друковані видання
періоду Української національної революції,
встановлення радянської влади в Україні та повоєнної відбудови**

№ з/п	Заголовок справи (тому, частини)	Крайні дати докумен-тів справи (тому, частини)	Кіль- кість доку- ментів у справі (томі, части ні)	Кіль- кість арку- шів у справі (томі, части ні)	Приміт- ки/ кіль- кість примір- ників
1	2	3	4	5	6
	Розділ І. Друковані видання Тимчасового уряду, Олександрівської міської управи та генерального штабу Добровольчої армії Денікіна				
1	Звернення ЦВК рад робітничих і солдатських депутатів та ЦВК рад селянських депутатів «Ко всем рабочим и работницам» із закликом підтримати Тимчасовий уряд як уряд порятунку революції у війні проти австрійсько-німецьких військ	10 липня 1917 р.	1	1	1
2	Листівка-відозва Олександрівської міської управи до жителів м. Олександрівська прийняти участь у виборах членів Установчих зборів та списки партій і організацій-кандидатів по Катеринославському окружному виборчому округу	жовтень 1917 р.	1	3	1

1	2	3	4	5	6
3	Листівка-відозва Олександрівської міської управи до жителів м. Олександрівська зберігати спокій та підтримувати рішення новоствореної надзвичайної колегії щодо охорони правопорядку та безпеки	22 січня 1919 р.	1	1	1
4	Листівка-відозва Олександрівської міської управи до жителів м. Олександрівська організувати збір одягу, взуття тощо на підтримку солдатів Добровольчої армії Денікіна	10 листопада 1919 р.	1	1	1
5	Звернення генерального штабу Добровольчої армії Денікіна «Солдаты Красной армии» з відозвою припинити спротив та переходити на їх сторону	б/д	1	1	1
Розділ II. Друковані видання Української Народної Республіки					
6	Звернення Головної комісії у справах по виборах в Установчі збори УНР «К гражданам Украинской Народной Республики» із закликом прийняти участь у виборах до Установчих зборів Української Народної Республіки	[1917 р.]	1	1	1
7	Листівка Олександрівської української повітової ради «К населению Александровского уезда» про військові події в м. Олександрівську в грудні 1917 р.	грудень 1917 р.	1	1	1
8	Листівка-відозва Генерального секретаріату УНР до громадян Української Народної Республіки із закликом підтримати заходи уряду по боротьбі з голодом на здавати лишки хліба до продовольчих управ	23 грудня 1917 р.	1	1	1

1	2	3	4	5	6
9	Листівка-відозва Ради Народних Міністрів УНР «До всієї людности Української Народньої Республіки» про грабіжницьку політику російського уряду в Україні, прихід в Україну німецько-австрійських військ в рамках укладеного з Четвертним Союзом договору про мир і надання військової допомоги та із закликом підтримати реформи щодо створення самостійної Української Держави	10 лютого 1918 р.	1	1	1
	Розділ III. Радянські друковані видання				
	Друковані видання із закликом боротися за встановлення радянської влади в Україні				
10	Звернення ЦК КП(б)У і Тимчасового організаційного бюро комуністів-залізничників України «К железно-дорожникам Украины» із закликом приєднатися до загального збройного повстання та підтримати владу рад	не раніше березня 1918 р.	1	12	6
11	Листівка-відозва політуправління Народного комісаріату у військових справах України «О кацапах» із закликом боротися проти влади гетьмана Скоропадського за встановлення радянської влади в Україні	1919 р.	1	2	2
12	Листівка-відозва політуправління Народного комісаріату у військових справах України «Лови вора» із закликом боротися проти влади Директорії Петлюри за встановлення радянської влади в Україні	[1919 р.]	1	2	2
13	Листівка-відозва політуправління Народного комісаріату у військових справах України «Кожен бреше по своєму» із закликом боротися проти влади Директорії Петлюри за встановлення радянської влади в Україні	[1919 р.]	1	2	2

1	2	3	4	5	6
14	Листівка-відозва політуправління Народного комісаріату у військових справах України «Чия б корова мукала, а ваша мовчала!» із закликом боротися проти влади Директорії Петлюри за встановлення радянської влади в Україні	[1919 р.]	1	1	1
15	Листівка Катеринославського губ-військкомату «Три полки» про перехід 3-х полків Директорії Петлюри на сторону Червоної армії та із закликом до солдат і селян підтримати владу рад	[1919 р.]	1	1	1
16	Листівка-відозва Всеукраїнської надзвичайної комісії по боротьбі з контрреволюцією «Тов. крестьяне Советской Украины!» із закликом боротися проти «Скоропадських і Петлюрівців» за встановлення радянської влади в Україні	[1919 р.]	1	1	1
17	Листівка-відозва Всеукраїнської надзвичайної комісії по боротьбі з контрреволюцією і злочинами за посадою «Товарищи и граждане Советской Украины!» із закликом надавати до органів ЧК відомості про ворогів радянської влади	[1919 р.]	1	1	1
18	Листівка-відозва Катеринославського губернського комітету української партії лівих соціал-революціонерів (боротьбистів) «Товариші селяне!» із закликом вступати в члени партії та підтримати встановлення радянської влади в Україні	[1919 р.]	1	1	1
19	Оголошення Олександрівського губвідділу управління про проведення безпартійної робітничо-червоноармійської конференції. Інформація про знищення без розгляду листа-звернення Махно щодо його участі в конференції	27 листопада 1920 р.	1	1	1

1	2	3	4	5	6
20	Листівка Олександрівського губревкому «Махно против Советской власти, против власти бедноты и трудящихся»	07 грудня 1920 р.	1	5	5
21	Листівка Олександрівського губревкому «Крестьянин! Опять военные постой, непроизводительная подподная повинность изнуряют тебя! Будь благодарен! За эти услуги гуляйпольскому атаману Махно и его гайдукам»	07 грудня 1920 р.	1	4	4
22	Листівка Олександрівського губревкому «Если бы Махно не бил в спину Красной Армии врангельския банды были бы разбиты на погода раньше»	07 грудня 1920 р.	1	4	4
23	Листівка-відозва РНК України «Всем крестьянам Запорожской (Александровской) губернии» із оголошенням амністії членам загонів Махно та ін. в період з 15 квітня до 15 травня 1921 р.	23 квітня 1921 р.	1	2	2
24	Листівка-відозва Запорізького губревкому «Об амнистии раскаявшимся бандитам» із оголошенням амністії членам загонів Махно та ін.	квітень 1921 р.	1	2	2
25	Листівка-відозва ініціативної групи махновців, які з'явилися на амністію, «К повстанцам махновцам действующим против Советской власти»	1921 р.	1	1	1
26	Листівка-відозва політуправління Народного комісаріату у військових справах України «Начало и конец пьяного мятежа. К чему стремился и чего достиг шт.-капитан Григорьев»	б/д	1	1	1

1	2	3	4	5	6
27	Звернення Південного бюро Всеросійської Центральної ради профспілок і Центрального військово-мобілізаційного комітету профспілок Півдня Росії «На удар – ударом» із закликом боротися проти загонів отамана Григорьєва і Денікіна на Україні і Колчака на Уралі і в Сибіру	15 травня 1919 р.	1	1	1
28	Звернення Катеринославської губернської ради селянських і робітничих депутатів «Солдат Григорьевской армии! Остановись!»	[1919 р.]	1	1	1
29	Листівка-відозва виконкому Олександрівської ради робітничих і червоноармійських депутатів із закликом боротися проти загонів отамана Григорьєва і Денікіна	б/д	1	1	1
30	Художній сатиричний плакат «Как атаман Григорьев шел против Советской власти»	[1919 р.]	1	1	1
31	Листівка-відозва політуправління Народного комісаріату у військових справах України «К обманутым Крестьянам и Рабочим» із закликом боротися проти загонів отамана Зеленого	1919 р.	1	1	1
32	Листівка-відозва політуправління Народного комісаріату у військових справах України «На бой против польских легионов и Деникинских казаков»	1919 р.	1	2	2
33	Листівка-відозва ВЦВК, РНК РРФСР «Ко всем рабочим, крестьянам і честным гражданам России» із закликом боротися проти польських військ Пілсудського за встановлення радянської влади на Західній Україні	29 квітня 1920 р.	1	1	

1	2	3	4	5	6
34	Листівка-відозва політуправління Народного комісаріату у військових справах України до народів Кавказу «Товарищи кавказцы!» із закликом боротися проти військ Денікіна за встановлення радянської влади на Кавказі	1919 р.	1	2	2
35	Звернення Володимира Леніна «К незаможным селянам Украины» із закликом боротися проти військ Врангеля за встановлення радянської влади в Україні	[1920 р.]	1	1	1
36	Листівка-відозва політуправління Народного комісаріату у військових справах України «Долой самозванцев и обманщиков» про підтримку радянською владою рівності всіх національностей та свободу віроісповідання	б/д	1	1	1
37	Листівка-відозва політуправління Народного комісаріату у військових справах України «Не веру они защищают, а живот свій спасают» про підтримку радянською владою свободи віроісповідання	б/д	1	4	4
38	Листівка-відозва Тимчасового робітничо-селянського уряду України «Против антисемитизма!»	б/д	1	1	1
39	Листівка-відозва повітвиконкому «Товарищи и граждане!» проти антисемітизму	б/д	1	1	1
40	Обіжник народного комісаріату юстиції України про запровадження в органах радянської влади обов'язкове ведення діловодства на українській мові	27 грудня 1920 р.	1	1	1

1	2	3	4	5	6
41	Звернення Катеринославської губернської політичної мобілізаційної комісії при губвійськоматі «Товарищи пролетарки!» із закликом підтримати владу рад	[1919 р.]	1	1	1
42	Листівка Олександрівської комісії по агітації і пропаганді серед робітниць «Товарищи работницы и жены рабочих!» із закликом підтримати владу рад	[1919 р.]	1	1	1
	Друковані видання із закликом вступати в ряди Червоної армії та надавати їй матеріально-продовольчу допомогу				
43	Витяг із Тимчасового керівництва для обліку військовозобов'язаних про порядок обліку військовозобов'язаних	29 червня 1918 р.	1	1	1
44	Листівка-відозва народного комісара у військових справах України Миколи Подвойського до робітників і селян України із закликом вступати до лав Червоної армії	[лютий 1919 р.]	1	1	1
45	Листівка-відозва народного комісаріату у військових справах України «Селяне Волыни и Подолии, скорее под ружье!»	[лютий 1919 р.]	1	1	1
46	Листівка-відозва політвідділу народного комісаріату у військових справах України «Тебя, дезертир, спрашивают!»	1919 р.	1	1	1
47	Листівка-відозва «Пролетарии всех стран, соединяйтесь!» із закликом вступати до лав Червоної армії	[1919 р.]	1	1	1
48	Плакат Харківського окружного військового комісаріату «Все в Красную армию! Освободите Донецкий бассейн из рук белогвардейца Деникина!»	[1919 р.]	1	1	1

1	2	3	4	5	6
49	Листівка-відозва Катеринославської губернської політичної мобілізаційної комісії при губвійськоматі «Товарищи, к оружию!»	[1918 р.]	1	1	1
50	Листівка-відозва Катеринославської губернської політичної мобілізаційної комісії при губвійськоматі «Товарищи крестьяне и рабочие!» із закликом вступати до лав Червоної армії	[1919 р.]	1	1	1
51	Листівка-відозва Катеринославської губернської політичної мобілізаційної комісії при губвійськоматі «Про мобілізацію робітників та селян»	[1919 р.]	1	1	1
52	Листівка-відозва Катеринославської губернської комісії КНС «К незаможному селянству Екатеринославщины» із закликом надання допомоги зернохлібом та встановлення шефства над частинами Червоної армії і флоту, зокрема, моряками міноносця «Незаможник»	[1920 р.]	1	2	2
53	Листівка-відозва Запорізького губвиконкому «К пролетариату и селянству» із закликом про збір коштів і продовольства для 1-ї кінної Запорізькою Червоного козацтва дивізії	[не раніше 1922 р.]	1	1	1
54	Листівка-відозва Запорізької окружної комісії з покращення побуту Червоної армії «К трудящимся Запорожья» із закликом проведення двотижневого допомоги Червоній армії та встановлення шефства над 1-ю кінною Запорізькою Червоного козацтва дивізією	б/д	1	4	4
55	Звернення Яна Гамарника, голови Київської комісії з покращення побуту Червоної армії до жителів м. Києва із закликом про збір коштів на відновлення казарм для частин Червоної армії	б/д	1	1	1

1	2	3	4	5	6
56	Плакат «Выносливость и самоотверженность революционных бойцов принесла победу»	б/д	1	2	2
57	Плакат «Годы борьбы и славы Красной армии были вместе с тем годами лишений и нужды»	б/д	1	1	1
58	Плакат «Красная армия неустанно кует свою мощь, готовясь к боям с вооруженной до зубов буржуазией мира. Пролетарий, селянин твой долг помочь красноармейцу»	б/д	1	1	1
59	Плакат «Долг трудящихся обеспечить подготовку Красной армии к новым боям»	б/д	1	1	1
60	Плакат «Трудящийся! Тебе представляется возможность - вызвать новый прилив энергии у твоих закабаленных капиталом братьев и заставить трепетать друзей и слуг всемирного капитала»	б/д	1	1	1
	Друковані видання із закликом до населення приймати участь у виборах до рад робітничих, селянських та солдатських депутатів				
61	Листівки-відозви Народного комісаріату у військових справах України до червоноармійців «Мы сами творцы нашей жизни. Кого выбирать?», «Не худших, а лучших надо выбирать»	січень 1921 р.	2	2	1
62	Листівка-відозва виборчої комісії м. Олександрівська «Вниманию красноармейца»	[січень 1921 р.]	1	3	3
63	Листівка-відозва Олександрівської губернської виборчої комісії «К товарищам рабочим и трудовым селянам»	січень 1921 р.	1	2	2

1	2	3	4	5	6
64	Листівка-відозва Олександрівської губернської виборчої комісії «Невозмоные селяне и селянки!»	09 січня 1921 р.	1	2	2
65	Листівка-відозва Олександрівського губернського відділу по роботі серед жінок «Невозмоная селянка!»	січень 1921 р.	1	1	1
66	Листівка-відозва Олександрівського губернського відділу по роботі серед жінок «Товарищи работницы, жены красноармейцев и рабочих»	січень 1921 р.	1	1	1
67	Листівка-відозва Олександрівської губернської виборчої комісії «Кого выбирать в советы?»	[жовтень] 1921 р.	1	1	1
68	Листівки Запорізького губернського відділу управління з відозвами до селян прийняти участь у виборах	січень, серпень 1921 р.	4	4	1
69	Плакат «Возрождение и восстановление промышленности может быть проделано только руководством коммунистической партии..., а поэтому в Советы необходимо посылать коммунистов»	б/д	1	1	1
70	Листівка-інструкція Олександрівського губернського відділу управління «Что должен знать невозмоный селянин, готовясь к уездным съездам комнезамов на 12 января 1921 года»	січень 1921 р.	1	1	1
71	Звернення Запорізького повіт- виконкому «Всем комячейкам, копии селькомячейкам, волкомнезамомам, селькомнезамомам, волисполкомам и сельсоветам» про усунення недоліків в роботі	08 березня 1922 р.	1	1	1

1	2	3	4	5	6
	Друковані видання про відбудову народного господарства, впровадження нового порядку землекористування та організацію ведення сільського господарства, боротьбу з голодом, організацію податкової системи				
72	Листівка «Первое мая – праздник труда» - про нове бачення святкування 1-го травня робітниками та селянами	[1919 р.]	1	1	1
73	Листівка-відозва Запорізького губкому КП(б)У «Ко всему трудовому крестьянству» із закликом відроджувати зруйноване сільське господарство, організовувати артільний колективний обробіток землі, провести успішно посівну кампанію	березень 1921 р.	1	2	2
74	Листівка-відозва червоноармійців більшовиків-комуністів 2-го особливого полку «Слово к недовольным советской властью» із закликом підтримати ідеї партії комуністів-більшовиків за встановлення влади рад в Україні та об'єднуватися в землеробські комуні	б/д	1	1	1
75	Листівка-відозва Олександрівського повітового відділу управління із закликом налагоджувати господарське життя, створювати сільськогосподарські комуні, сприяти розвитку молочних ферм, закладів громадського харчування та комунально-побутового господарства	б/д	1	1	1
76	Листівка Олександрівського повітового земельного відділу із закликом протидіяти знищенню лісів, садів, поміщицьких садиб та пунктів прокату сільгоспінвентаря	12 лютого 1920 р.	1	1	1
77	Художній плакат з відозвами протидіяти знищенню залізничних доріг	1921 р.	1	1	1

1	2	3	4	5	6
78	Звернення Запорізького губвиконкому та Запорізької губернської комісії допомоги голодуючим до урожайних губерній України про надання допомоги голодуючим Запорізької губернії	[1921 р.]	1	1	1
79	Звернення Південного бюро ЦКВС гірничих робітників до 5-го з'їзду рад України з проханням допомоги продовольством, одягом і взуттям шахтарям Донбасу	лютий 1921 р.	1	1	1
80	Обіжник Гуляйпільського повітвиконкому про порядок надання посівної позики голодуючим	21 вересня 1922 р.	1	2	2
81	Звернення Гуляйпільського повітпарткому про проведення внутрішньої державної хлібної позики	б/д	1	1	1
82	Звернення Головного Всеукраїнського комітету із загальної трудової повинності «Ко всем рабочим, ко всем трудящимся, ко всем честным гражданам» про організацію виконання загальної трудової повинності	10 червня 1920 р.	1	1	1
83	Звернення ВУЦВК і СНК України до селян України «К крестьянам Украины» про заміну продрозкладки на натуральний податок	1921 р.	1	2	2
84	Інструкція Запорізького губвідділу праці про введення трудгужподатку в сільській місцевості	1921 р.	1	4	1
85	Звернення Дніпропетровського обкому КП(б)У до всіх партійних, радянських, комсомольських, профспілкових і тсоавіохемівських організацій Дніпропетровщини поліпшити і підняти всю масову оборонну роботу в рамках звітно-перевибірної кампанії	27 березня 1936 р.	1	1	1

1	2	3	4	5	6
86	Художній плакат «Учасник Днепроостроя инженер Александров В.Г. прочтет лекцию на тему: «Электрификация СССР в 3-й Сталинской пятилетке»	31 березня 1939 р	1	1	1
87	Художній плакат «Учасник Днепроостроя инженер Александров В.Г. прочтет лекцию на тему: «Сталинский план соединения 5 морей в 3-й пятилетке»	28 червня 1939 р	1	1	1

До опису внесено 87 (вісімдесят сім) справ з № 1 по № 87, 92 документи, у тому числі: літерні №№ _____, пропущені №№ _____.

Укладач опису:

Начальник відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату _____

Світлана БІЛЕЦЬ

05 травня 2021р.

СХВАЛЕНО

Протокол засідання ЕПК
Державного архіву
Запорізької області
18.06.2021 № 7